

TBMM
YEŞİLLER VE SOL GELECEK PARTİSİ
GRUP BAŞKANLIĞI

Sayı : 1662

Tarih : 23.08.2023

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Devlet Memurları Kanunu Ve İş Kanununda Haftalık İş Sürelerinin Kısaltılmasına Yönelik Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifim gerekçesiyle birlikte ekte sunulmuştur.

Gereğinin yapılmasını arz ederim.

21.08.2023

Gülüsthan Kılıç Koçyiğit

Kars Milletvekili

TBMM BAŞKANLIĞI	
Tali Komisyon	
Esas Komisyon	Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler
Tarih: 1 Ekim 2023	Esas No: 2/1540

T B M M KANUNLAR ve KARARLAR BSK.LIGI
23 Ağustos 2023
Numara:

T B M M GENEL EVRAK
23 Ağustos 2023
No: 1272857

GENEL GEREKÇE

Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın 10. Maddesinde "Çalışma hakkı, kanunla düzenlenir. Çalışma hakkının kullanılmasında amaç, insan onurunun ve kişiliğinin korunması, çalışanların korunması, çalışma koşullarının düzeltilmesi, çalışma barışının sağlanması ve verimliliğin artırılmasıdır." hükmü bulunmaktadır. Bu kanun değişikliği teklifi ile, işçi sağlığının ve iş güvenliğinin korunması, iş üretkenliğinin artırılması ve kalitenin yükseltilmesi, istihdamın artırılması ve işsizliğin azaltılması, işçilerin yaşam kalitesinin yükseltilmesi ve Türkiye'nin çalışma saatlerinin uluslararası iyi uygulama örnekleriyle uyumlu hale getirilmesi amaçlanmıştır.

Sanayi devriminin etkisiyle işçilerin ağır koşullarda uzun saatler boyunca çalışmak zorunda bırakıldığı dönemlerde, çalışma sürelerinin azaltılması talebi, işçi sınıfının temel önceliklerinden biri haline gelmiştir. Sanayi devrimi, yaşamın her yönünü makinelerin ritmine uydurarak düzenlemiştir; uyku, çalışma, dinlenme saatleri buna göre şekillenmiştir. İşçiler, uzun çalışma saatleri ve düşük ücretlerle mücadele etmek zorunda kalmıştır. Bu çerçevede, işçi sınıfı, "8 saat iş, 8 saat dinlenme, 8 saat rekreasyon" sloganı etrafında birleşerek çalışma sürelerinin kısaltılmasını talep etmiştir. Bu talep, uluslararası alanda da dikkate alınmış ve birçok ülkede işçi sınıfının gücünü artırmıştır.

Ancak, bu mücadelenin kazanımları zaman içinde zayıflamış ve uzun çalışma saatleri, özellikle kayıt dışı istihdamda, hala varlığını sürdürmektedir. Türkiye, Ekonomik Kalkınma ve İşbirliği Örgütü'ne (OECD) üye ülkeler arasında en fazla mesai yapan ülke konumundadır. Uzun çalışma saatleri, işçi sağlığını ciddi şekilde tehdit ederken, iş üretkenliği üzerinde de olumsuz etkilere yol açmaktadır. Bilimsel araştırmalar, uzun çalışma saatlerinin stres, tansiyon gibi sağlık sorunlarını artırdığını ve işçinin dikkatini olumsuz etkilediğini ortaya koymaktadır.

Farklı ülkelerdeki resmi çalışma saatleri çeşitlilik göstermektedir. Örneğin, Almanya'da genellikle 35-40 saat, Fransa'da 35 saat, Norveç'te 37.5 saat, Danimarka'da 37-40 saat, Hollanda'da 38-40 saat ve İngiltere'de ortalama 37-40 saat arasında değişen haftalık çalışma süreleri bulunmaktadır.

Çalışma saatlerinin günlük 8 saatten 6 saate veya haftalık çalışma gününün 5 günden 4 güne düşürülmesinin faydalarına dair dünyada uygulanan iyi örnekleri bulunmaktadır. Dünya genelinde, haftada 4 gün çalışma modeli farklı ülkelerde ve bölgelerde yaygınlaşmaktadır. Avustralya, Kanada, ABD, Japonya ve Birleşik Arap Emirlikleri gibi ülkelerde de kısa çalışma

haftası denemeleri yapılmaktadır. Kuzey Avrupa ülkeleri, iş-özel hayat dengesine verilen hassasiyetin de etkisi ile bu alanda öncülük etmektedir. Belçika'da emekçiler, resmi olarak haftada 4 gün çalışmaya geçme hakkına sahip olup, 6 aylık deneme süresi de talep edebilmektedirler. Almanya'da çalışma haftası zaten kısa olmasına rağmen, 4 günlük çalışma modeline geçiş tartışılmaktadır. İngiltere'de yapılan denemeler sonucunda işçilerin üretiminde artış görülmüştür. Fransa'da da şirketler 4 günlük çalışma modelini test etmektedir. Hollanda, Danimarka, İzlanda, Japonya, Norveç gibi ülkelerde benzer denemeler gerçekleştirilmektedir. Bu uygulamalar, iş-özel hayat dengelemesi ve işçi sınıfının çıkarları odaklı çeşitli ülkelerde desteklenmektedir.

Bu örnekler, çalışma saatlerinin ve haftalık çalışma gününün kısaltılmasının iş üretkenliği, emekçi memnuniyeti ve iş-yaşam dengesi üzerinde olumlu etkilere sahip olabileceğini göstermektedir. Bu tür uygulamalar, emekçilerin daha mutlu ve sağlıklı olmalarını sağlayarak hem bireysel hem de kurumsal düzeyde başarılı sonuçlar doğurabilir.

Çalışma sürelerinin düzenlenmesi, işçi sınıfının haklarını korumak için son derece önemlidir. Uzun çalışma saatleri, işçi sağlığını olumsuz etkilerken, üretkenlik ve dikkat kaybına da yol açmaktadır. Çalışma sürelerinin düşürülmesi, işçi haklarının, sağlığının ve esenliğinin korunmasına katkıda bulunacaktır. Özellikle, ekonomik kriz dönemlerinde işsizliğin azaltılması ve istihdamın artırılması açısından çalışma saatlerinin azaltılması politikası, istihdamın daha etkin şekilde dağıtılmasına yardımcı olabilir.

Sonuç olarak, çalışma saatlerinin 8 saatten 6 saate veya çalışma günlerinin 5 günden 4 güne düşürülmesi çalışma süresinin insana yakışır bir düzeye getirilmesi, işçi haklarının korunması ve yaşam kalitesinin yükseltilmesi, işçi sağlığının ve iş güvenliğinin korunması, üretkenliğin artırılması ve işsizlik ve istihdam sorununun çözümü açısından son derece önemlidir.

Haftalık çalışma saatinin 45 saatten 34 saate düşürülmesi ile; günlük çalışma saatlerinin 6 saate veya çalışma gün sayısının 4 güne düşürülmesi, işçi sınıfının yaşam koşullarını iyileştirmek, iş sağlığı ve güvenliğini temin etmek, üretkenliği arttırmak amacıyla önemli bir adım olacaktır. İşçilerin insanca çalışma koşullarına kavuşmaları, aileleriyle daha fazla vakit geçirebilmeleri ve genel yaşam kalitelerinin artması için bu değişikliğin hızla hayata geçirilmesi gerekmektedir. Bu teklif, işçi sınıfının temel hak ve taleplerini koruma ve destekleme amacını taşımaktadır.

MADDE GEREKÇELERİ

MADDE 1- 14/7/1965 tarihli ve 657 Sayılı Devlet Memurları Kanununun 99 uncu maddesinin birinci fıkrasında yer alan "40" ibaresi, "30" şeklinde değiştirilmiştir. Bu değişiklik, devlet memurlarının haftalık çalışma süresinin 40 saatten 30 saate düşürüldüğünü ifade eder.

MADDE 2- 22/5/2003 tarihli ve 4857 sayılı İş Kanunu'nun 63 üncü maddesinin birinci fıkrasının birinci cümlesinde yer alan "kırkbeş" ibaresi "otuz dört" şeklinde değiştirilmiş ve aynı fıkranın üçüncü cümlesi aşağıdaki şekilde yeniden düzenlenmiştir: "Yer altı maden işlerinde çalışan işçilerin çalışma süresi; günde en fazla beş buçuk, haftada en fazla yirmi yedi buçuk saattir."

MADDE 3- Yürürlük Maddesidir

MADDE 4- Yürütme Maddesidir

**DEVLET MEMURLARI KANUNU VE İŞ KANUNUNDA HAFTALIK İŞ
SÜRELERİNİN KISALTILMASINA YÖNELİK DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA DAİR
KANUN TEKLİFİ**

MADDE 1- 14/7/1965 tarihli ve 657 Sayılı Devlet Memurları Kanununun 99 uncu maddesinin birinci fıkrasında yer alan "40" ibaresi "30" şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 2- 22/5/2003 tarihli ve 4857 sayılı İş Kanununun 63 üncü maddesinin birinci fıkrasının birinci cümlesinde yer alan "kırkbeş" ibaresi "otuz dört" şeklinde ve fıkranın üçüncü cümlesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"Yer altı maden işlerinde çalışan işçilerin çalışma süresi; günde en çok beş buçuk, haftada en çok yirmi yedi buçuk saattir."

MADDE 3- Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 4- Bu Kanun hükümlerini Cumhurbaşkanı yürütür.